

İş Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilânı : 8 . III . 1954 - Sayı : 8652)

No.
6298

Kabul tarihi
2 . III . 1954

MADDE 1. — 3008 sayılı İş Kanununun 82, 83, 84 ve 5518 sayılı Kanunla değişik 89 ncu maddeleri aşağıda gösterildiği şekilde tadil edilmiştir :

Madde 82. — A) (81) nci maddenin (B) bendi mucibince kesin uzlaştırma kararına bağlanmamış olan «Toplulukla iş ihtilâfı» hakkında memurun teklif ettiği uzlaştırma şekli ile buna karşı yapılan itirazları da havi olarak yazılacak zabıt varakasının bir sureti, yirmi dört saat içinde, ilgili bölge çalışma müdürlüğü tarafından ihtilâfın çıktığı mahallin bağlı bulunduğu vilâyetteki hakem kurulu başkanına gönderilir.

B) Bunun üzerine, üç iş günü içinde kurul başkanının davetiyle «İş ihtilâfları hâkem kurulu» toplanarak meseleyi rüyete başlar.

1. Hakem kurulu o vilâyetteki iş mahkemesi başkanının, iş mahkemesi kurulmamış olan yerlerde ise, iş dâvalarına bakmak üzere görevlendirilmiş bulunan hâkimin başkanlığında, iki iş veren ve iki işçi temsilcisi ile bölge çalışma müdürü veya tevkil edeceği iş müfettişinden teşekkül eder. O vilâyette mütaaddit iş mahkemeleri mevcutsa, kurula başkanlık edecek hâkim Adalet Vekâleti tarafından tâyin edilir.

2. Hakem kuruluna katılacak iş veren ve işçi temsilcileri, kurula başkanlık edecek hâkimle bölge çalışma müdürü tarafından, beraberce, seçilir. Bu temsilcilerin o iş ihtilâfiyle hiçbir alâkaları bulunmaması lâzımdır.

3. Kuruldaki işçi temsilcileri kurulun toplandığı günlerde mezun sayılırlar. Bu günlere ait sigorta primleri, ilgili sigorta kanunlarında gösterilmiş bulunan esaslar dairesinde temsilci işçilerle bunların iş verenleri tarafından ödenir.

C) Hakem kurulu, ihtilâfla ilgili iş vereni yahut iş veren vekilini ve o iş yerindeki işçi mümessillerini (Şayet mümessiller arasında uzlaştırma şeklini kabul etmiyen varsa bunu veya bunları ve uzlaştırmayı mümessillerin ittifakla kabul etmiş olmaları takdirinde teklif olunan şekle muhalif kalan nısbı haiz işçilerin aralarından seçecekleri iki kişiyi) çağırarak iki tarafın duruşmasını yapar. Bunlardan başka hakem kurulu, ihtilâfın çıktığı iş yerindeki işçilerin bâzılarıyla dışardan keyfiyet hakkında malûmat veya mütalâasının öğrenilmesine lüzum gördüğü diğer işçiler veya iş verenleri yahut sair bitaraf kimseleri dahi «şahit» veya «ehlivukuf» sıfatiyle çağırıp dinler. Bu sıfatlarla çağırılan her şahsın hakem kurulu huzuruna gelerek sorulan hususa cevap vermesi mecburidir. Bunlar hakkında Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununun şahitlere ve ehlivukufa mütaallik hükümleri caridir.

Ç) Gerek uzlaştırma toplantılarına ve gerek hakem kuruluna işçiler veya iş veren yerine avukat veya dâvavekili, yahut vekâletname ile tâyin edilmiş her hangi bir mümessil kabul edilmez.

D) Hakem Kurulu, reylerin ekseriyetiyle karar verir. Reylerin müsavatı halinde başkanın bulunduğu tarafın kararı muteberdir. Bu karar, kendilerine yazı ile bildirildiği günden itibaren on iki iş günü içinde taraflardan birinin Hakem Kurulu Başkanlığına itiraz dilekcesini vermemesi takdirinde kesinleşmiş olur.

Kesinleşmiş karar, kurul tarafından münasip görülecek bir vasıta ile neşir ve ilân edilir ve üzerinden yirmi altı iş haftası geçmiş olmadıkça bunun mevzuu olan mesele için yeniden toplulukla iş ihtilâfı çıkarılamaz. Şu kadar ki, iş yerindeki işçilerin çokluğunu ihtiva eden işçi teşekküllerinin Borçlar Kanununun 316 nci maddesine göre iş verenlerle akdedecekleri umumi mukavelelere konulacak hükümlerle yirmi altı haftalık müddetin uzatılması caizdir.

Madde 83. — A) (82) nci maddenin (D) bendinde yazılı mühlet içinde, taraflardan birinin Hakem Kurulu Başkanlığına verdiği itiraz dilekçesi, dosyasıyla birlikte, üç iş günü içinde İş İhtilâfları Yüksek Hakem Kurulu Başkanlığına gönderilmek üzere postaya verilir.

B) Bu evrakın Yüksek Hakem Kurulu Başkanlığınca alındığı günden itibaren sekiz iş günü içinde «İş İhtilâfları Yüksek Hakem Kurulu» toplanarak meseleyi rüyete başlar.

1. Yüksek Hakem Kurulu, Temyiz Mahkemesi Hukuk, İcra ve İflâs daireleri reislerinden birinin başkanlığı altında, iki iş veren ve iki işçi temsilcisiyle Çalışma Genel Müdüründen teşekkül eder. Başkanlık için Temyiz Mahkemesinin bahsi geçen dairelerinin reisleri, aralarından biri asli, diğeri de yedek olmak üzere iki kişi seçerler. Asli başkanın mazereti dolayısıyla kurula iştirak edememesi halinde yerine yedek vaziyetinde bulunan daire reisi başkanlık eder.

2. Yüksek Hakem Kuruluna iştirak edecek iş veren temsilcileri (Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği) idare heyetinin göstereceği namzetler arasından ikisi asli ve dördü de yedek olmak üzere Çalışma Vekâleti tarafından seçilir. Asli ve yedek temsilcilerin Ankara'da oturan ve İş Kanununa tâbi iş yerlerinin iş vereni veya iş veren vekili durumunda bulunan kimselerden olması şarttır.

3. Yüksek Hakem Kuruluna katılacak işçi temsilcileri, Ankara Vilâyeti dâhilinde İş Kanununa tâbi iş yerlerinin birinci temsilcileriyle vilâyet çevresindeki işçi sendikaları başkanlarının müştereken gösterecekleri namzetler arasından ikisi asli ve dördü de yedek olmak üzere Çalışma Vekâleti tarafından seçilir. Asli ve yedek işçi temsilcilerinin Ankara'da oturan ve İş Kanununa tâbi iş yerlerinde işçi sıfatıyla çalışan kimselerden olması şarttır.

4. Yüksek Hakem Kurulunun iş veren ve işçi temsilcileriyle bunların yedeklerinin adları ve meslekleri Resmî Gazete ile neşrolunur.

5. Kurulun iş veren ve işçi temsilcilerinin görev süreleri iki yıldır. Süreleri biten asli ve yedek temsilcilerin tekrar seçilmeleri caizdir.

6. Kuruldaki işçi temsilcileri kurulun toplandığı günlerde mezun sayılırlar. Bu günlere ait sigorta primleri, ilgili sigorta kanunlarında gösterilmiş bulunan esaslar dairesinde temsilci işçilerle bunların iş verenleri tarafından ödenir.

C) Yüksek Hakem Kurulu, meseleyi, kendisine tevdi edilen evrak üzerinden inceler. Kâfi derecede aydınlatılmamış bulduğu cihetleri ilgili yerlerden sorarak veya oraca lüzum gördüğü kimselerden tamamlayıcı ifadeler aldirarak, noksanları ikmal eder. Ayrıca malûmat ve mütalâalarını öğrenmek istediği resmî yahut hususi sıfattaki kimseleri çağırıp dinler veya bunların yazı ile cevaplarını getirtir. Bu suretle Yüksek Hakem Kurulu tarafından malûmat ve mütalâalarına müraaat olunan kimselerin sorulan hususa cevap vermeleri mecburi olup haklarında Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununun ehliyüküfa mütaallik hükümleri tatbik olunur.

C) Yüksek Hakem Kuruluna iş veren veya işçiler, yahut bunların avukat, dâvavekili gibi her hangi bir mümessili kabul edilmez.

D) Yüksek Hakem Kurulu reylerin ekseriyetiyle karar verir. Reylerin müsavatı halinde başkanın bulunduğu tarafın kararı muteberdir. Kurul, kararlarını münasip göreceği vasıtalarla neşir ve ilân eder. Bu karar kesindir; metninde yazılı tarihten itibaren tatbik edilir. Üzerinden yirmi altı iş haftası geçmedikçe bunun mevzuu olan mesele için yeniden toplulukla iş ihtilâfı çıkarılamaz. Şu kadar ki, iş yerindeki işçilerin çokluğunu ihtiva eden işçi teşekküllerinin Borçlar Kanununun 316 nci maddesine göre iş verenlerle akdedecekleri umumi mukavelelere konulacak hükümlerle 26 haftalık müddetin uzatılması caizdir.

Madde 84. — A) Kazalarda İş Kanununun tatbik edildiği iş yerlerinde çıkacak toplulukla iş ihtilâfları, (80) nci madde mucibince yerinde ve işçilerle iş veren arasında uzlaşmaya bağlanamazsa, (81) nci maddenin (A) bendine uygun surette keyfiyetin kaza kaymakamına bildirilmesi mecburidir. Kaza kaymakamı kazanın çevresinde bulunduğu bölge çalışma müdürlüğünü keyfiyetten yirmi dört saat içinde ve doğrudan doğruya haberdar etmekle mükelleftir.

B) Bölge çalışma müdürlüğü kaymakamdan aldığı malûmat üzerine yirmi dört saat içinde, iş ihtilâfının çıktığı yere bir memur göndermek veya yapılacak işi kaymakama bildirmek suretiyle meseleye el koyar. Gönderilen memur veya kaymakam, (81) nci maddenin (B) bendi hükmünce ihtilâfı kesin uzlaştırma ile halletmeye tevessül eder.

C) İş ihtilâfı, kesin uzlaştırma kararına bağlanamadığı takdirde, (82) nci maddenin (A) bendine göre, yazılacak zabıt varakasının sureti bölge çalışma müdürlüğüne verilerek keyfiyet aynı maddenin (B) bendi mucibince hakem kuruluna intikal ettirilir.

C) (82) nci maddenin (C) bendine uygun şekilde hakem kuruluna kendilerinin gitmeleri gerekli olan işçilerle iş veren veyahut işbu iki taraftan yalnız birisi vilâyet merkezine gidemezse, hakem kurulu ihtilâfı her iki tarafın birden gıyabında rüyet ederek ve lüzum gördüğü kimselerin ifadelerini ve sair malûmatı kaymakam huzurunda istinabe veya muhabere yoluyla tophıyarak, aynı maddenin (C) ve (D) bentlerindeki hükümler dairesinde kararını verir.

D) Taraflardan birinin hakem kurulu kararına itirazı takdirinde, (83) nci maddenin hükümleri tatbik olunur.

Madde 89. — Vilâyetlerdeki hakem kurullarıyla Ankara'daki Yüksek Hakem Kuruluna gelecek olan toplulukla iş ihtilâflarının bu kurullarca kaç gün içinde neticelendirileceği, bu kurulların yazı işleriyle sair gerekli muamelelerinin ne suretle ve kimler tarafından ifa edileceği hakem kurullarıyla Yüksek Hakem Kurulu iş veren ve işçi temsilcilerinin haiz olmaları lâzımgelen şartlar, işçi temsilcisi namzetlerinin (83) nci maddenin (B) fıkrasında yazılı kimseler tarafından ne şekilde ve ne gibi usullerle tesbit edileceği, Yüksek Hakem Kuruluna seçilen, işçi ve iş veren yedek temsilcilerin hangi hallerde ve ne şekilde asli temsilcilerin yerine bu kurula iştirak ettirilecekleri, hakem kurullarıyla Yüksek Hakem Kurulunun başkan ve üyelerine ve bu kurulların raportörlerine ne miktarda huzur hakkı verilebileceği, hakem kurullarının iş veren ve işçi temsilcilerine lüzumu halinde verilecek yolluk miktarı, temsilci işçi seçimlerinde veya iş ihtilâfı dolayısıyla vâkı olacak işçi toplantılarında gözetilmesi gereken inzıbat ve âsaişe ait şartlar ve tedbirlerle bunlardan başka bu fasıl hükümlerinin uygulanmasına ait olmak üzere tesbitine lüzum görülecek usuller ve şartlar (78) nci maddenin son fıkrasın-

da bahsi geçen «İş İhtilâflarını Uzlaştırma ve Tahkim Nizamnamesi» nde gösterilir.

MADDE 2. — 3008 sayılı İş Kanununun (90) ncı maddesi kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanun hükümlerine göre tanzim olunacak «İş İhtilâflarını Uzlaştırma ve Tahkim Nizamnamesi» esasları dairesinde Yüksek Hakem Kuruluna dâhil olacak başkan ve temsilci seçimlerinin tekemmül etmesi üzerine, iş ihtilâflarının bu kanunda gösterilen değişik usuller dâhilinde halline mebde teşkil edecek olan tarih Çalışma Vekâleti tarafından ilân olunur. Bu ilânda gösterilecek tarihe kadar 3008 sayılı İş Kanununun iş ihtilâflarının tahkim yoluyla halline mütedair hükümlerinin tatbikına devam olunur.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

4 Mart 1954

<i>Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	3 . 3 . 1954 ve 1/547
<i>Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğinden dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	4 . 3 . 1954 ve 4/116
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 20 134 27 411 29 36,37:40

[İnikat : 55 — 99 sıra numaralı matbua 55 nci İnikat zaptına bağlıdır.]